Kafka Aramızda

Ölümünün 100. Yıl dönümünde Franz Kafka

EDİTÖR **DOÇ. DR. FATMA KARAMAN**

ÇİZGİ KİTABEVİ | e-Kitap

Kafka Aramızda

Ölümünün 100.Yıl Dönümünde Franz Kafka

Editör
Doç. Dr. Fatma KARAMAN

çizgi
KİTABEVİ

Çizgi Kitabevi Yayınları (e-kitap)

©Çizgi Kitabevi
Kasım 2024

ISBN: 978-625-396-377-4
Yayıncı Sertifika No: 52493

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
- Cataloging in Publication Data (CIP) -
Editör
Fatma KARAMAN
Kafka Aramızda
Ölümünün 100.Yıl Dönümünde Franz Kafka

Baskıya Hazırlık: Çizgi Kitabevi Yayınları
Tel: 0332 353 62 65- 66

ÇİZGİ KİTABEVİ

Sahibiata Mah.
M. Muzaffer Cad. No:41/1
Meram/**Konya**
(0332) 353 62 65

Konevi Mah.
Larende Cad. No:20/A
Meram/**Konya**
(0332) 353 62 66

Siyavuşpaşa Mah.
Gül Sk. No:15 B
Bahçelievler/**İstanbul**
(0212) 514 82 93

www.cizgikitabevi.com
/ cizgikitabevi

İçindekiler

7 **Önsöz**

13 Umut Balcı | **Franz Kafka Özdeyişlerinin İçerik Analizi**

31 Cemile Akyıldız, Ahmet Sarı | **Franz Kafka'nın "Sirenlerin Sessizliği" Öyküsünde Çığlıkların İçindeki Sessizlik**

41 Selçuk Ünlü | **Franz Kafka'nın, *Die Verwandlung* (Dönüşüm) Adlı Hikâyesinin Yorumu Üzerinde Açıklayıcı Notlar**

59 Yazan: Marcel Krıngs, Çev. Ali Osman Öztürk | **Yaşam Ve Özgürlük Arasında Kafka'nın Özlü Öyküleri Üzerine**

65 Edanur Çağlar, Lokman Tanrıkulu | **Franz Kafka'nın 'Dönüşüm' Adlı Romanında Böcek Metaforu**

83 Coşkun Doğan | **Kafka'nın Bir Köy Hekimi Eserinde Ego Sapması**

99 Güleser Korkmazer | **Franz Kafka'nın "Babaya Mektup" Adlı Eserinde Anne İmgesi**

111 Cihan Tuncer, Merve Karabulut | **Kafka'ya Maslow'un Gözünden Bakmak**

129 F. Gül Koçsoy, Zennure Köseman | **Doctor Image in Franz Kafka's "A Country Doctor" and Ernest Hemingway's "In Another Country"**

143 Süreyya İlkılıç | **Kafka'da Anne *Baba'ya Mektup* ve *Dönüşüm*'de Anne Motifi**

157 Fatma Karaman | **Franz Kafka'nın "Milena'ya Mektuplar" Adlı Eserinde Kadın**

177 Tomris Kaplan | **Gregor Samsa und das Gefühl der Isolation und Entfremdung in Franz Kafkas, *Die Verwandlung'***

Franz Kafka'nın "Babaya Mektup" Adlı Eserinde Anne İmgesi

Güleser KORKMAZER*

Özet: Kendine has üslubu, kişilik özellikleri ve yaşantısıyla edebiyat dünyasına farklı bir değer katan yazar Franz Kafka ancak ölümünden sonra tanınmıştır. Eserlerinde kendi hayatından kesitlere sıkça yer vermiştir ve sadece ailevi, sosyal ve psikolojik sorunlarını değil, aynı zamanda gönül ilişkilerini de çeşitli karakterler üzerinden okuyucuya sunmuştur. Söz konusu karakterler bazen insan bazen de hayvan ya da haşarat olarak yansıtılmıştır. Bu çalışmada ise tüm karakterlerin insan olarak yer bulduğu "Brief an den Vater / Babama Mektup" adlı otobiyografik eser incelenerek, Kafka'nın zihnindeki anne imgesi somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu eserden kesitler alınarak nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniği ile yorumlanmıştır.

Araştırmada anne karakterine odaklanılmasına rağmen, Kafka'nın ve annesinin davranışlarının altında yatan nedenleri gün yüzüne çıkarabilmek için baba karakterine de ilgili araştırmada yer verilmiştir. Araştırma sürecinde baskın ve kuralcı bir baba karakterine karşılık, iki bebeğini kaybetmiş acılı bir anne karakteri karşımıza çıkmıştır. Anne Kafka'nın, çocuklarını mutlu etmek için bazen eşinin kurallarını dahi görmezden geldiği dikkatleri çekmiştir. Dolayısıyla anne imgesi Franz Kafka için sevecen, koruyucu ve özellikle baba oğul iletişimsizliğinde ara bulucu bir denge unsuru olarak ön plana çıktığı kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kafka, mektup, iletişimsizlik, anne imgesi, içsel çatışma.

The Image of the Mother in Franz Kafka's Work "Letter to My Father"

Abstract: The author Franz Kafka, known for his unique style, personality traits, and life experiences, gained recognition only after his death. In his works, he frequently incorporated segments of his own life, presenting not only his familial, social, and psychological issues but also his romantic relationships through various characters. These characters are sometimes depicted as humans and at other times as animals or insects. This study examines the autobiographical work "Brief an den Vater / Letter to My Father," where all characters are portrayed as humans, in order to concretize the image of the mother in Kafka's mind. In this context, excerpts from the text are analysed using the descriptive analysis technique, a qualitative research method.

Despite the focus on the mother character in the study, the father character has also been included in the relevant research to uncover the underlying reasons behind the behaviours of both Kafka and his mother. During the research process, a dominant and authoritarian father character emerged in contrast to a grieving mother who had lost two children. It was noted that Kafka's mother sometimes disregarded her husband's rules in her efforts to make her children happy. Therefore, it has been concluded that the image of the mother stands out as a nurturing, protective figure, serving as a mediating balance, particularly in the context of the lack of communication between father and son.

Keywords: Kafka, letter, communication breakdown, mother figure, inner conflict.

* Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Alman Dili Eğitimi ABD, **guleserkorkmazer@hakkari.edu.tr**, ORCID: 0000-0003-0698-7013.

Giriş

20. yüzyılın önemli yazarlarından biri olan Franz Kafka, eserlerinin yanı sıra ailevi ilişkileri, özel yaşamı ve karakteristik kişilik yapısıyla da araştırmacıların dikkatini her zaman çekmiştir. Bu araştırmada da Kafka'nın eserlerinden ziyade diğer özelliklerinin anlatıldığı "Babaya Mektup" adlı otobiyografik eseri, anne imgesi bağlamında incelenerek Kafka'nın, annesi Julie (Löwy) Kafka ve anne oğul iletişimi mercek altına alınacaktır. Bu bağlamda, Kafka'nın otobiyografisinde aktarılan olaylardan kesitler alınıp, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniği ile yorumlanacak ve Kafka'nın gerçek hayatında dengeli bir şekilde yer alan Anne imgesi anlaşılmaya çalışılacaktır. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle Julie Löwy'nin ailesine ve otobiyografisine kısaca yer verilecektir.

.Julie (Löwy) Kafka (1856-1934)

Julie'nin babası Jakob Löwy kumaş tüccarlığı yapıyordu, annesi Esther Porias ise tanınan varlıklı bir Talmud[1] bilgini ve dikiş malzemeleri tüccarının kızıydı. Dolayısıyla, varlıklı bir ailenin üçüncü çocuğu olarak Julie Löwy 23 Mart 1856 yılında günümüz Çekya'sının Orta Bohemya Bölgesi'nde yer alan Poděbrady şehrinde doğmuştur (Wagnerová, 1997; akt. Holubová, 2005: 7).

Juli iki yaşındayken annesi Esther Porias dördüncü çocuğunu dünyaya getirmiş ve kısa süre sonra da tifüs hastalığı nedeniyle 28 yaşında vefat etmiştir. Anne Esther vefat ettiğinde Julie henüz 3 yaşındadır. Kızını genç yaşta kaybetmenin acısına dayanamayan büyük anne yemeden içmeden kesilir, içine kapanır ve dış dünya ile bağını koparır. Esther'in ölümünden bir yıl sonra da annesi Elbe nehri yakınlarına gezmeye gider ve bir daha geri dönmez. Kısa süre sonra da cesedi Elbe nehrinde bulunur.

Julie Kafka,[2] 1913.

[1] Yahudi geleneğinde Tevrat'ın yorumu olarak görülen Talmud hukukî, etik, felsefî-teolojik ve tarihî konular üzerine "rabbi/rabban" diye anılan yahudi din âlimleri tarafından yapılmış (M.S. II-VI. yüzyıllar) tartışma ve yorumlardan meydana gelen öğretiyi ifade eder. Mişna ve Gemara adlı iki bölümden oluşur. Tanah'tan (Ahd-i Atîk) sonra en kutsal yahudi metni kabul edilen Talmud, Tevrat ve diğer Ahd-i Atîk bölümleri üzerine tefsir mahiyetindeki Midraş metinleriyle birlikte Rabbânî literatürü teşkil eder. https://islamansiklopedisi.org.tr/talmud (Erişim: 13.06.2024).

[2] https://prag-to-go.com/kafka-in-prag/themen/familie-und-freunde/die-mutter-julie-kafka (Erişim: 25.05.2024).

Büyük annenin vefatından yaklaşık iki yıl sonra büyük baba Adem Porias vefat eder. Julie'nin babası Jakob Löwy eşinin ölümünden bir yıl sonra Julie Heller ile evlenir ve bu evlilikten iki erkek çocuk daha dünyaya getirir. Böylece Julie üçü öz (Alfred, Richard ve Josef), ikisi üvey (Rudolf ve Siegfried) olmak üzere beş erkek kardeşiyle birlikte büyür. Ayrıca Julie evde özel dersler alarak eğitimini tamamlar. Dolayısıyla, dönemin şartlarına göre aydın ve eğitimli bir genç kadındır (Irmak, 2003: 3).

Hermann Kafka,[3] 1910.

1876 yılında Löwy ailesi Prag'a taşınır. Julie, 26 yaşındayken Hermann Kafka ile tanışır ve nişanlanırlar. Bir süre sonra Julie Löwy ve Hermann Kafka 3 Eylül 1882 tarihinde evlenir. Hermann Kafka[4], "Julie Löwy'nin çeyizinin yardımıyla" evlendikten kısa süre sonra küçük eşyalar ve moda ürünlerin pazarlandığı bir mağaza açar (İlkılıç, 2021: 153). Sessiz, sakin, çekingen ve çalışkanlığıyla bilinen Julie evlendikten sonra mağazada eşine de yardım eder.

Evliliğin onuncu ayında, 3 Temmuz 1883 yılında varlıklı bir tüccar çocuğu olarak Franz Kafka Prag'da dünyaya gelir (Ekiz, 2023, 28; Çiçek, 2015, 145). Julie Kafka 1885 yılında ikinci bebeğine hamiledir. Ancak doğumdan 15 ay sonra Georg adını verdiği bebeği kızamık hastalığı nedeniyle vefat eder. 1887 yılında Julie üçüncü oğlu Heinrich'i dünyaya getirse de altı ay sonra menenjit hastalığı nedeniyle bu bebeğini de kaybeder.

Julie Kafka evlendikten sonra Hermann Kafka'ya sadece hayat arkadaşlığı değil, aynı zamanda lüks ürünler mağazasında iş arkadaşlığı da yapmaktadır. Hatta hamilelik dönemlerinde ve bebeklerini kaybettikten hemen sonra da mağazada çalışmaya devam etmiştir. Julie Kafka'nın mağazada çalıştığı zamanlarda çocukların bakımını evdeki "yardımcılar" ve "dadılar" yapmıştır[5] (Holubová, 2005: 7).

[3] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hermann_Kafka.jpg(Erişim: 25.05.2024).
[4] https://www.franzkafka.de/leben/familie/hermannkafka (Erişim: 14.06.2024).
[5] https://www.deutschebiographie.de/artikelNDB_pnd118559230.html?language=de (Erişim:25.04.2024).

Georg ve Heinrich adındaki bebeklerini kaybeden Kafka çiftinin "sarsıntılı dönemlerine [minik Franz] tek başına katlanmak zorunda [kalmıştır]" (Minareci, 2015: 3). Zira ailenin hayatta kalan tek çocuğudur. Kuralcı bir babanın baskısı ve iki bebeğini kaybetmiş acılı bir annenin aşırı ilgisi altında büyümek, Franz Kafka'ya kendisinin güçsüz olduğunu hissettirmiştir (Minareci, 2023: 15-20). Aşırı ilgiden bunalmış bir çocukluk dönemi yaşayan Kafka ebeveynlerini mutlu edecek özelliklere sahip olamamanın acısını çekmektedir. Bu bir çaresizliktir. Dolayısıyla içinde bulunduğu çaresizliğin Kafka'nın kendisini yetersiz ve güçsüz hissetmesine neden olduğu görülmektedir.

Franz Kafka 5 yaşında.[6]

Franz Kafka'nın tek çocuk olma dönemi kız kardeşlerinin doğumuyla son bulmuştur. Kafka çifti 22 Eylül 1889 yılında dördüncü çocukları olan Elli'yi (Gabriela), 25 Eylül 1890 yılında Valli'yi (Valerie) ve 29 Ekim 1892 yılında da son çocukları olan Ottla'yı (Otilie) dünyaya getirirler (Holubová, 2005: 10).

Franz Kafka'nın kız kardeşleri[7]
soldan sağa: "Valli, Elli ve Ottla".

Gerek çocukluk çağlarında kaybettiği yakınlarının gerekse bebekken kaybettiği iki oğlunun acısı, sessiz, sakin, çekingen ve çalışkanlığıyla bilinen Julie'ye sabretmeyi ve kabullenmeyi öğretmiştir. Franz Kafka, annesinin bu özelliklerini "Brief an den Vater" (Babaya Mektup) adlı otobiyografik eserine de yansıtmıştır.

"Babaya Mektup"

Kafka, 1919 yılında kaleme aldığı "Babaya Mektup" adlı otobiyografik eserinde, babasına karşı 36 yıl boyunca içinde biriktirdiği duyguları, babasının yüzüne söyleyemediği düşünceleri dile getirmiştir. Esasında bu eser gerçek bir mektuptur, bir hesaplaşma ve bir "ruhsal rahatlamadır" (Karaman, 2017: 158). Babasına verilmek üzere Kafka bu mektubu annesine teslim etmişse de annesi, sözünde durmaz ve mektubu Hermann Kafka'ya teslim etmez. Babasına hiçbir zaman ulaşmayan bu mektubun anne Kafka tarafından okunup okunmadığı bilinmemektedir. Basılı hali Lewen'e (2020) göre yaklaşık "60 sayfadan" oluşan mektup, Franz Kafka'nın 03 Haziran 1924 yılında vefat etmesinden sonra Kafka'nın arkadaşı ve edebi vasisi olan Max Brod

[6] https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Kafka5jahre.jpg (Erişim:14.06.2024).
[7] https://de.wikipedia.org/wiki/Franz_Kafka (Erişim: 25.05.2024).

tarafından 1952 yılında "Neue Rundschau" adlı bir dergide yayınlanmıştır (Fischer, 1952: 191-231). Daha sonra Kafka'nın diğer eserlerinde olduğu gibi "Babaya Mektup" adlı eseri de sosyoloji, hukuk, iletişim gibi çok farklı bilim dalları açısından incelenmiştir (Karaman, 2019).

"Babaya Mektup" Otobiyografisine Dair Araştırmalar

Yapılan literatür taramasında erişilebilen araştırmalardan ilki Krauss'un (2009) çalışmasıdır ve bu çalışmada Franz Kafka'nın "Babaya Mektup" adlı otobiyografik eseri pedagojik açıdan incelenmiştir ve sonuç olarak eserin, kusurlu bir ebeveyn-çocuk ilişkisini ve bunun sonuçlarını yansıttığına dikkat çekilmektedir. Karaman (2015) da araştırmasında biri Oğuz Atay'ın ve diğeri Franz Kafka'nın olmak üzere iki farklı kültürden eserleri karşılaştırmış ve bu eserlerdeki baba karakterlerinin özelliklerini ortaya koymuştur.

İlkılıç (2021) araştırmasında Kafka'nın "Dava" ve "Babaya Mektup" adlı eserlerde kendi yaşadığı, baba oğul anlaşmazlığını yansıttığına değinmiştir ve son olarak Eder (2022) ise araştırmasında Hermann Kafka'nın hayat hikayesini ve bununla birlikte Franz Kafka'nın farklı eserlerinde yansıtılan baba oğul iletişimsizliğini irdelemiştir. Hermann Kafka ve benzeri babaların yaşam biçimleriyle aslında oğullarına geniş bir edebi alan hazırladıklarını ifade etmiştir. Başka bir ifadeyle babalar, oğullarına yazma fırsatı ve konusu sunmuşlardır.

"Babaya Mektup" Otobiyografisinden Kesitler

Araştırmanın bu bölümünde söz konusu eserden kesitler sunulacak ve bu kesitler betimsel olarak yorumlanacaktır.

Tek çocuk olduğu dönemlerde küçük Franz bir gece huysuzlanarak defalarca su istediği için babası tarafından evin giriş kapısının önündeki koridora bırakılmak suretiyle cezalandırılmıştır (Minareci, 2023: 5). Minik Franz geceliğiyle orada bir süre kaldığını ve babasının bu davranışından ruhsal olarak incindiğini ve kendisinin babasının gözünde bir hiç "Nichts[8]" olduğunu ifade eder. Üstelik Franz Kafka, bu olumsuz düşünceden hayatı boyunca da kurtulamaz. Kafka'yı derinden etkileyen bu cezanın kim tarafından sonlandırıldığı bilinmemektedir.

Franz Kafka, ticaret yapma yeteneğinin ve sahip olma arzusunun kendinde olmadığını, bu yüzden baba tarafına benzemediğini dile getirir. Aksine

[8] www.digbib.org/Franz_Kafka_1883/Brief_an_den_Vater (Erişim:13.06.2024).

[içedönük] ve çekingen kişiliğiyle kendisini daha çok anne tarafına benzetmektedir. Ürkek ve inatçı olduğunu, uzun bir süre ailenin hayatta kalan tek çocuğu olarak annesi tarafından [fazlaca] şımartıldığını vurgular (Minareci, 2023: 3-5). Kafka'nın inatçı olma özelliğini babasından diğer özelliklerini de anneden aldığını söyleyebiliriz. Zira Hermann Kafka'nın inatçı bir kişiliğe sahip olduğu, çocuklarına uyguladığı baskıcı ve katı kurallardan asla taviz vermediği ilgili otobiyografide görülmektedir (Minareci, 2023: 1-57).

Franz Kafka babasını kuralcı, özgüveni yüksek, her zaman kendi fikirlerinin doğru olduğunu düşünen, mizacı tutarsız ve çocuklarına sürekli düş kırıklığı yaşatan biri olarak betimlemektedir (Minareci, 2023: 8-9). Dahası, sohbet esnasında babası tarafından sözü kesilerek "Tek söz itiraz istemem!" şeklinde sürekli susturulduğu için Franz artık kekelemeye de başlar ve bu durum babasını daha çok öfkelendirir (Minareci, 2023: 13-15). Baba Kafka'nın bu olumsuz tavrı zamanla Franz Kafka'yı yazmaya yöneltmiş olabilir. Zira Tok ve arkadaşları (2014) yazma ihtiyacını, "kişinin yaşamında biriktirdiklerinin artık taşma noktasına gelmesi, topluma bir şeyler söyleme arzusu, [hatta] kendini kanıtlama isteği, vb. etmenlerden" kaynaklandığını belirtmektedir. Sokel (2006) ve İlkılıç'a (2021) göre de Kafka, "babasına olan saygısı nedeniyle, benliğini onun ataerkil iktidarından korumak için yazmaya başlamıştır." Dolayısıyla yazma, Kafka için sadece babadan kaçış değil, aynı zamanda özgürce hareket edeceği huzurlu bir yaşam alanıdır.

Hakaret etmeyi, tehdit etmeyi ve alay etmeyi seven babası yüzünden Franz, sabırsız ve kararsız kişiliğe sahip olduğunu düşünmektedir (Minareci, 2023: 15-16). Babasının karakteristik özelliklerinden ve çocuk eğitimi yöntemlerinden hoşlanmayan Franz Kafka artık babasına soru dahi sormaz olmuştur, babası ile ilgili bilgileri annesinden almaktadır (Minareci, 2023: 16). Başka bir ifadeyle annesi, eşi ve oğlu arasında iletişimi sağlamaktadır. Franz Kafka'ya göre de babasının aksine, annesi ona çok iyi davranmaktadır, hatta annesinin farkında olmadan avdaki sürücü rolünü üstlendiğini düşünmektedir (Minareci, 2023: 19). Bu bağlamda Franz Kafka kendisini bir av, babasını da av peşinde koşan bir avcı olarak nitelendirmektedir. Çocukluğundan beri Hermann Kafka'nın güçlü ve iri yapılı oluşu Kafka'yı gururlandırmakla beraber, babasının yanındayken kendisini korkak, sıska, çelimsiz ve zayıf bulur (Minareci, 2023: 7-8). Baba ve oğul arasındaki bu fiziksel farklar nedeniyle Kafka'nın gözünde zayıf olan varlık ancak av, kuvvetli olan ise ancak avcı olabilir.

Babanın eğitimi inat, nefret ve kin duygularını üretirken annesi, iyiliğiyle, akla yatkın sözleriyle ve yakarmalarıyla baba ve oğul arasındaki dengeyi

[ve iletişimi] sağlamaktadır. Annesi aslında oğlunu kocasından gizlice koruyan, ona istediği şeyleri veren ya da bir şeylere rıza gösteren [tipik bir anne modeli sergilemektedir] (Minareci, 2023: 20). Stevens'a (1999) göre annenin bu tavrı koşulsuz sevgiyle açıklanabilir. Babanın aksine, anne için çocuğunun var olması, onu sevmesi için yeterlidir. Ne var ki Franz Kafka, annesinin bu tavrı nedeniyle, kendini hilebaz ve suçlu gibi hissetmektedir. Zira Kafka babasına rağmen, annesi sayesinde hakkı olan şeyleri bile özgüven eksikliğinden yalnızca gizli yollardan ulaşabiliyordu (Minareci, 2023: 20).

Zamanla Franz Kafka'nın Hermann Kafka tarafından belirlenen ezici kuralları dikkate almadığını görüyoruz. Baba Kafka'nın kurallarından yorulan Franz, kafasında kendisi için üç ayrı dünya yaratmıştır. Bunlardan ilki Franz Kafka'nın yaşadığı kuralcı ve baskıcı hayatı yansıtırken, ikincisi kendi koyduğu kurallara uyulmadığında öfkelenen babasını uzaktan izlediği bir dünya ve üçüncüsü de insanların buyruk ve kural altında ezilmeden mutlu bir hayat yaşadığı dünyadır. Başka bir ifadeyle, Kafka'nın birinci dünyası aslında kendisinin cezalandırılışını, ikinci dünyası babasının kendi kurallarıyla cezalandırılışını, üçüncü dünyası da babasının ve kurallarının olmadığı mutlu bir dünyayı çağrıştırmaktadır. Yani baba yoksa, kural da yoktur, bunun yerine özgürlük ve mutluluk vardır. Ne ilginçtir ki, Franz Kafka bu dünyalardan hiçbirinde kardeşlerine ve annesine yer vermez. Gerçek hayatının bire bir kopyası olan ilk kurgu dünyasında Kafka, bir kurtarıcı ya da koruyucu olarak dahi annesinden hiç söz etmez. Çünkü Franz Kafka, annesi ile değil babası ile iletişimsizlik problemi yaşamaktadır.

Baskın bir baba karakteri sergileyen Hermann Kafka'nın kuralları, çocukların özgürlüğünü kısıtladığı kadar anne Julie Kafka'nın özgürlüğünü kısıtlayamaz. Zira anne Kafka kendisiyle ilgili konularda baba Kafka'yı kırmadan kendine ufak da olsa bir özgürlük alanı sağlayabiliyordu. Ancak anne Kafka, çocuklarıyla ilgili bazı konularda duygularını değil aklını seçerek Hermann Kafka'nın kurallarını kabullendiği de olmuştur (Minareci, 2023: 26). Yine de anne Kafka, çocuklarını özellikle de oğlunu mutlu etmek için onu şımartmanın bir yolunu mutlaka bulacaktır. Böyle tutarsız ebeveyn davranışlarının Franz Kafka'da yarattığı psikolojik etki, onun yetişkinlik dönemlerinde de kendini hissettirmiştir. Özellikle babasıyla tartışmaya girmek istemeyen Franz, benliğine yer etmiş kaçış, hayata küsme, üzüntü, [özgüven yoksunluğu] ve içsel çatışmadan asla kurtulamayacaktır (Minareci, 2023: 28). Franz Kafka'nın bu durumu onun dıştan yönetilen bir kişilik yapısına sahip olmasıyla açıklanabilir ve aslında baba Kafka ve kurallarının oğlunu bu

hale getirdiği söylenebilir. Zira çocukların kişilik gelişiminde aile içi iletişimin katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Yeşilyaprak'a (1993: 3-61) göre kişilik özelliklerinin gelişimi içten kontrollü ve dıştan yönetilen [dıştan kontrollü] olmak üzere ikiye ayrılır. Bunlardan ilkinde birey kendi kendini yönetebilen, davranışlarının sorumluluğunu üstlenebilen ve kendine güvenen bir özellik sergilerken; ikincisinde kendine güveni olmayan, pasif, sorumluluk alamayan özellikler ön plandadır. Dıştan yönetilen kişilik özelliklerinin Kafka'yı betimler nitelikte olduğu dikkat çekse de bu konu ilgili bilim dalınca araştırılmaya muhtaçtır.

Franz Kafka yetişkin olduğu dönemde sırf babasından kaçmak için evlenmek ister. [Lakin] yetiştirme tarzından kaynaklanan zayıf iradesi, özgüven yoksunluğu ve sorumluluk bilinci evlilik ile arasına set çekmektedir (Minareci, 2023: 44). Ayrıca, babasının çocuk yetiştirmedeki başarısızlığı Franz Kafka'yı evlilikten de soğutmuştur (Minareci, 2023: 54). Buradan hareketle, baba ve oğulun birbirlerini bazı konularda yetersiz gördükleri hatta suçladıkları anlaşılmaktadır. Öyle ki, Franz Kafka ebeveynlerinin evliliğini dahi olumsuz somut bir örnek olarak nitelendirir (Minareci, 2023: 52). Zira anne Kafka sık sık eşi ve çocukları arasında kalarak büyük eziyet çekmektedir ve bu durum anneyi psikolojik olarak yıpratmaktadır. Ayrıca, anne Kafka eşine hem mağazada hem de evde katlanmak zorundadır. Çocukları ve eşi tarafından kendisine düşüncesizce yüklenilmektedir. Kısacası aile fertleri farkında olmadan, hıncını Julie Kafka'dan almaktadır. Böylece anne Kafka fiziksel olarak da yorgun düşmüştür. Dolayısıyla itiraz etmeden her şeyi kabullenmekten başka bir alternatife de sahip değildir.

Hermann Kafka'nın baskıcı yetiştirme tarzından küçük kızları Ottla da nasibini fazlasıyla almaktadır. Çocukların annesi tarafından şımartılmasını Franz Kafka, baba Hermann Kafka'nın sistemine karşı bilinçsizce yapılmış sessiz bir direniş olarak adlandırmaktadır ve annesinin bu stresli yaşam tarzına yalnızca çocuklarını çok sevdiği için katlandığını düşünmektedir (Minareci, 2023: 26-27).

Kafka ve kız kardeşi Ottla[9], Oppelt House, Prague, 1914.

Franz Kafka, babasından kaçmak istediği zaman tüm aileden, hatta çok sevdiği annesinden bile kaçmak zorunda kalıyordu (Minareci, 2023: 26).

[9] https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Franz_Kafka_and_Ottla_Kafka.jpg (Erişim: 28.06.2024).

Aslında anne Kafka, baba ve oğul arasında yaşanan sorunlarda her zaman Franz Kafka'nın sığındığı bir liman olmuştur. Dolayısıyla Franz Kafka, babası için yazdığı mektubu, teslim edilmek üzere yine en güvendiği kişi olan annesine verdiği de unutulmamalıdır.

Sonuç

Kafka'nın "Babaya Mektup" adlı otobiyografik eserinde babasına karşı oldukça mesafeli, annesine ise daha yakın olduğu görülmektedir. Zira "[erkek] çocuğunun anneye olan bağlılığı, annenin kendisine gösterdiği sevgi ve şefkatten [kaynaklanmaktadır] (Stevens, 1999: 27; akt. Korucu, 2019: 138). Julie Kafka da oğlunu çok sevdiği için, onu şımartıyor ve Hermann Kafka'ya rağmen oğlunun bazı isteklerine rıza gösteriyor (Minareci, 2023: 20). Stevens'a (1999) göre annenin bu tavrı koşulsuz sevgiyle açıklanabilir. Anne için çocuğunun var olması, onu sevmesi için yeterli olurken, baba için çocuğun sadece var olması yetmez, aynı zamanda çocuk, babanın istediği özelliklere de sahip olmalıdır. Zira ataerkil toplumlarda özellikle erkek çocuk ebeveyn için yaşlılık sigortası, ailenin ve işlerin başına geçecek kişi olarak kabul edilmektedir (bkz. Demez, 2005: 61). Ne var ki, Franz Kafka babasının istediği bu özelliklere sahip değildir.

"Babama Mektup" adlı esere dair farklı yazarlar (Krauss, 2009; Karaman, 2015; İlkılıç, 2021) tarafından yapılan çalışmalar incelendiğinde, genellikle baba oğul arasındaki iletişimsizlik ve çatışma konularının araştırıldığı görülmektedir. Eder (2022) ise araştırmasında daha çok Hermann Kafka'nın otobiyografisine yer vermiştir. Bu araştırma da ise diğerlerinden farklı olarak anne karakterine daha fazla yer verilerek, sürekli sorun çıkartan bir baba imgesine karşılık Kafka'nın zihnindeki anne imgesi incelenmiştir.

Sonuç olarak; baba Hermann Kafka ile sıkça yaşanan iletişimsizlik durumlarında, Franz Kafka'nın zihnindeki anne imgesinin sevecen, iyimser, destekçi, çocuklarıyla empati kurabilen ve çocuklarını mutlu etmek için eşi tarafından belirlenen kurallara her zaman uymayan, ailevi sorunların kendisini çok yıpratmasına rağmen, çocukları ve eşi arasında ara buluculuk yapan bir kurtarıcı ve denge unsuru olduğu kanaatine varılmıştır.

Kaynaklar

Altınparmak, İlayda (2020). *Der Vater-Sohn-Konflikt in Kafkas Werken "Das Urteil" und "Brief an den Vater"*. GRIN Verlag, München.

Çiçek, Nuri (2015). *Franz Kafka'nın Eserlerinde Yabancılaşma Problemi.* Beytulhikme an International Journal of Philosophy, Volume 5, Issue 1 (141-162).

Demez, Gönül (2005). *Kabadayıdan Sanal Delikanlıya–Değişen Erkeklik İmgesi*. Babil Yayınları.

Eder, Jürgen (2022). "Allmählich kriegt man vor Kafkas Vater, vor Möbeln und selbst vor Felice Respekt":Hermann Kafkas Herkunft und deren Präsenz im Werk des Sohnes. *Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik*. Vol. 36, Iss. 2, (69-85). Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University Czechia.

Ekiz, Tevfik (2023). Kafka'nın Işığında/Karanlığında "Yol Kenarı" Filmi. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1 (27-35).

Holubová, Zdislava (2005). *Frauenbild in den Erzählungen von Franz Kafka*. Germanistik Diplomarbeit: Karlsuniversität Pädagogische Fakultät, Prag.

İlkılıç, Süreyye (2021). Kafka und Judentum. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Cilt:14, Sayı:77, (151-162).

Kafka, Franz (1924). *Ein Hungerkünstler*. Die neue Rundschau, S.Fischer Verlag A-G. Berlin&Leipzig. (Çeviri: Irmak, Banu (2003). Açlık Sanatçısı. 1. Baskı, Altıkırkbeş Yayın, İstanbul.

Kafka, Franz (1952). *Brief an den Vater*. (Hrsg. Fischer, Gottfried Bermann), S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main. (Çeviri: Minareci, Regaip) *Babaya Mektup*. 23. Baskı, Modern Klasikler Dizisi-82, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Karaman, Fatma (2015). OğuzAtay'ın "Korkuyu Beklerken" ve Franz Kafka'nın "Babama Mektup" Yapıtlarında Baba İzleği. *V. Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyat Bilim Kongresi*, Mersin.

Karaman, Fatma (2017). Franz Kafka'da Umutsuzluk İntihar ve Ölüm. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Volume:5, Issue:2, p. (158-165).

Karaman, Fatma (2019). Türkiye'de Franz Kafka ile İlgili Yapılan Çalışmaların Derlemesi, içinde *Multidisipliner Çalışmalar (Dil ve Edebiyat Üzerine Araştırmalar),* (Ed. Bülent Kırmızı), Konya: Aybil Yayınları. (s.189-198).

Korucu, Ayşe Arzu (2019). Freudyen ve Jungiyen Yaklaşımlarla Anne Olgusu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 1, (133-143).

Krauss, Claudia (2009). *Franz Kafka „Brief an den Vater" Eine Betrachtung aus dem Blickwinkel der Pädagogik.* GRIN Verlag, Munich.

Lewen, Anna (2020). *"Ich habe kein literarisches Interesse, sondern bestehe aus Literatur". "Kafkas "Brief an den Vater" zwischen Biografie und Literatur,* GRIN Verlag, Munich

Stevens, Anthony. (1999). *Jung.* (Çeviri: Çayır, Ayda) Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Tok, Mehmet & Rachim, Salicha & Kuş, Ahmet (2014). Yazma Alışkanlığı Kazanmış Öğrencilerin Yazma Nedenlerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 34 Sayı: 2, (267 – 292).

Wagnerová, Alena (1997). *Im Hauptquartier des Lärms- Die Familie Kafka aus Prag*. Berlin: Bollmann Verlag.

Yeşilyaprak, Binnur (1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:1, Sayı:3, (3-16).

https://islamansiklopedisi.org.tr/talmud (Erişim: 13.06.2024).

www.digbib.org/Franz_Kafka_1883/Brief_an_den_Vater (Erişim:13.06.2024).

https://www.franzkafka.de/leben/familie (Erişim: 14.06.2024).

https://www.franzkafka.de/leben/familie/hermannkafka (Erişim: 14.06.2024).

https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Kafka5jahre.jpg (Erişim:14.06.2024).

https://www.franzkafka.de/leben/familie/julieloewy (Erişim: 24.05.2024).

https://kafkamuseum.cz/en/franz-kafka/family/grandparents/(Erişim: 24.05.2024).

https://www.deutsche-biographie.de/artikelNDB_pnd118559230.html?language=de (Erişim: 25.05.2024).

https://de.wikipedia.org/wiki/Franz_Kafka (Erişim: 25.05.2024).

https://prag-to-go.com/kafka-in-prag/themen/familie-und-freunde/die-mutter-julie-kafka (Erişim:25.05.2024).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hermann_Kafka.jpg (Erişim: 25.05.2024).

https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Franz_Kafka_and_Ottla_Kafka.jpg (Erişim: 28.06.2024).